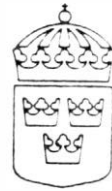

Motion till riksdagen

1989/90:Ub625

av Rune Rydén m.fl. (m, c, s, fp, vpk, mp)

Latinamerikainstitutet

Mot.
1989/90
Ub625-628

Latinamerikainstitutet, vars föregångare grundades vid Handelshögskolan i Stockholm 1951, ombildades vid en omorganisation 1969 till en fristående helstatlig institution med uppgift att betjäna olika avnämarksgrupper i landet. Ett bredare verksamhetsfält gavs åt institutet som till en början erhöll ökade resurser, vilka var avsedda att även kunna användas för att initiera ett nordiskt samarbete. 1977 blev institutet en s.k. särskild inrättning vid Stockholms universitet med egen styrelse och självständiga arbetsuppgifter.

Institutets uppgifter är enligt regeringens förordning av den 9 juni 1977 (som i detta avseende i allt väsentligt följer 1969 års instruktion) att främja studiet av samhälls- och kulturutvecklingen i de latinamerikanska länderna samt medverka till ekonomiska och allmänkulturella kontakter med Latinamerika. Det åligger institutet särskilt att driva och främja forskning och utbildning om Latinamerika, att sprida information om aktuella latinamerikanska förhållanden samt att driva biblioteksverksamhet och utgöra dokumentationscentrum för Latinamerikaforskningen.

De uppgifter som åvilar institutet är omfattande. Det kan konstateras att nödvändiga resursförstärkningar för att möjliggöra en verksamhetsutbyggnad som motsvarar de av statsmakterna uppsatta målen aldrig har tillförts institutet (frånsett en påbörjan under åren 1969-1971).

Samtidigt har under de tjugo år som gått sedan institutet omorganiserades, intresset och engagemanget för Latinamerika i Sverige ökat kraftigt på olika områden och nivåer. Till en del har institutet kunnat möta den ökade efterfrågan på dess tjänster och de höja krav på kapacitet för dokumentation, information och forskning, som detta ökade intresse för Latinamerika inneburit, med en verksamhetsexpansion. Denna har gjorts möjlig tack vare att förstärkningar av extraordinärt och delvis mindre permanent slag kunnat erhållas: tillskott av personal i form av ett antal (f.n. nio) AMS-avlönade landsflyktiga latinamerikaner, tillflykt till medel från externa finansieringskällor, bl.a. har periodiska bidrag för forskningsbevakning från SAREC erhållits samt fördelar av ett närmare samarbete med Stockholms universitet.

Dessa förhållanden har skapat en i längden ohållbar situation med grundanslag och ordinarieanställda som endast svarar för en mindre del av verksamheten och dess finansiering. Institutets styrelse har genomfört en översyn

av verksamhetens inriktning, vilken utmynnat i en rad slutsatser och riktlinjer. Vissa grundläggande principer har fastställts för den kommande verksamheten.

Latinamerika utgör i dag en viktig region för Sverige, politiskt såväl som ekonomiskt och allmänskulturellt, vilket motiveraren avsevärd utbyggnad av kunskapsbasen i landet om regionen.

De politiska kontakterna med Latinamerika har för det första ökat betydligt. Våra officiella relationer är i hög grad positiva med de allra flesta av Latinamerikas länder. Sverige åtnjuter en betydande goodwill i regionen, där kunskap och kännedom om våra utvecklingserfarenheter alltmer efterfrågas.

Det svenska biståndet till Latinamerika, som fortfarande i slutet av 1970-talet låg på en mycket blygsam nivå, har byggts ut väsentligt och uppgår i dag till storleksordningen 600 miljoner kronor per år. Utbyggnaden gäller såväl det bilaterala biståndet (till i första hand Nicaragua) som det humanitära biståndet, stödet genom enskilda organisationer och forskningssamarbetet vid SAREC.

En viktig länk mellan Latinamerika och Sverige är sedan lång tid tillbaka de ekonomiska förbindelserna i form av handel och investeringar. Svenska företag bedriver en omfattande verksamhet i världsdelen genom export- och projektaktiviteter samt genom egna dotterföretag. Mellan 70 och 80 procent av de svenska direktinvesteringarna i u-länderna återfinns i Latinamerika. För flera latinamerikanska länder är Sverige därtill en betydande exportmarknad.

Aven engagemanget för Latinamerika från folkrörelser och enskilda organisationer är i dag betydande. En utökad nyhetsbevakning från massmedia har bidragit till ett allmänt starkt ökat Latinamerikaintresse. Regionen ägnas en allt större uppmärksamhet i svensk litteratur och kultur. Ett omfattande kulturutbyte sker i dag med Latinamerika både via officiella kanaler – bl.a. Svenska institutet – och genom privata initiativ. Latinamerikanska författare säljer i dag mycket stora upplagor i de nordiska länderna.

Sverige har en stor grupp latinamerikanska flyktingar/invandrare. I förhållande till folkmängden torde Sverige näst Spanien vara det land i Europa som tagit emot flest flyktingar från Latinamerika under senare årtionden. Det stora antalet invandrare härifrån har bidragit till ökningen av det svenska engagemanget för Latinamerika inom flera områden.

Det kan hävdas att inget annat land i Norden och få länder i det övriga Västeuropa i dag uppvisar ett jämförbart intresse för Latinamerika eller jämförbara positiva relationer med denna kontinent.

Institutets grundanslag (som schablonmässigt avräknas mot UD:s biståndstitel) har i reella termer legat kvar på en i stort sett oförändrad nivå sedan mitten av 1970-talet. Resultatet har som ovan nämnts blivit att institutets verksamhet i dag till en övervägande del finansieras av externa medel och lönebidrag och till en mindre del av ordinarie grundanslag. Att en så stor del av finansieringen är extern gör det svårt för institutet att planera den långsiktiga verksamheten.

En så låg nivå på resurstilldelning som den Latinamerikainstitutet f.n. erhåller är inte rimlig med tanke på det ovan redovisade omfattande intresse

och engagemang för Latinamerika som nu finns i Sverige på olika områden. Den är även uppseendeväckande låg i jämförelse med vad Afrika- respektive Asienforskningen institutionellt erhåller från den svenska statsbudgeten.

Sammanfattning

Ökat politiskt och ekonomiskt samarbete och ökade svenska biståndssatsningar i olika stater i Latinamerika kommer att ställa högre krav på vår kunskap om olika aspekter av världsdelen utveckling. Mot bakgrund härav är det ett starkt önskemål att institutet får allmänt utvidgade forsknings- och utredningsresurser.

Det växande behovet av en intensifierad bevakning och analys av förhållanden och skeenden i de latinamerikanska länderna gör det angeläget att särskilt den akademiska kompetensen vid institutet förstärks.

Det är sålunda av stor vikt att institutets ställning som svenskt centrum för dokumentation, information och forskning om Latinamerika inte försvagas utan förstärks. En utbyggnad ter sig angelägen mot bakgrund såväl av det ökade intresset för Latinamerika som önskemål att uppfylla de av statsmakterna ursprungligen uppställda målen för verksamheten.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Latinamerikainstitutet.

Stockholm den 25 januari 1990

Rune Rydén (m)

Karin Söder (c)

Ingela Mårtensson (fp)

Rolf L. Nilsson (vpk)

Axel Andersson (s)

Elisabet Franzén (mp)